

Volar amb peus de plom

Allò que va començar com una aventura de "bojos" ha esdevingut el cor de la difusió de la cultura tradicional dels Països Catalans. Lluny dels circuits comercials, el Tradicionàrius compleix quatre anys, i encara va a més.

Tradicionàrius és el nom d'una criatura de quatre anys. Tradicionàrius és també sinònim d'entusiasme, d'il·lusió, d'espectacle i inclús, si voleu, de provocació. Però és, sobre tot, el cor de la difusió de la música tradicional dels Països Catalans.

Tradicionàrius és la paraula màgica que, des del passat 18 de gener, ha obert de bat a bat les portes del Centre cívic l'Artesà, a Gràcia, a les vora tretze mil persones que hauran assistit per compartir un atípic tresor: el concert-ball de la nit dels divendres

L'Artesà ha esdevingut l'aglutinant de 27 grups musicals dedicats essencialment a la cançó i a la música tradicional-popular catalana amb incidència en el camp de la recerca i la recuperació instrumental. Deu divendres que amb els seus vespres, els Vespres del Tradicionàrius —tallers de dansa, curssets, debats, tertúlies i conferències— consoliden aquesta mostra com el Festival de Música Tradicional de Barcelona.

PETIT MONSTRE

Decebut per l'experiència dels Saraus de Primavera als jardins de l'Hospital de la Santa Creu, que havia resultat fallida, un grup de "bojos" enamorats dels romanços, les cançons de trobadors, l'acordió i el sac de gemecs, entre altres, van traure, allà pel 87, el nas a l'Artesà. Josep Fornés n'era el director.

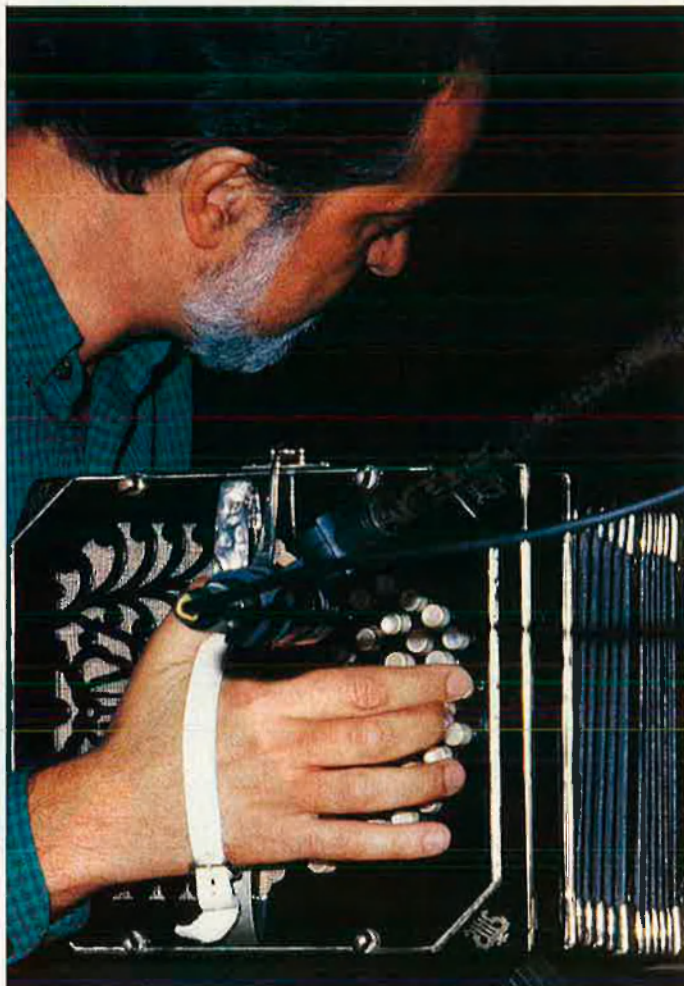
Jordi Fàbregas, Eduard Casals, Jordi Roura i Jaume Arnella, algunes de les ànimes vivents del Tradicionàrius,

van proposar la fórmula de cafè-concert i concert-ball. "Volíem trencar amb la sacralització simbòlica de la música tradicional", recorda Fornés, actualment regidor de cultura al Districte de Gràcia. La consigna: "Catalunya té la seva música i se n'ha de parlar".

Així va nàixer aquest aparador que es coneix per Tradicionàrius i que trau un cop a l'any músics ortodoxos i no tan ortodoxos de casa per projectar-los al ventall lúdic de la ciutat i, per extensió, del país. Quan Casals, del grup gracienc Primera Nota, afirma que això "ha normalitzat la presència de la música popular", sap de què parla. Allò que va començar amb un centenar de persones escoltant un músic en una tarima —"la penya a la barra", com diu Fornés—, ara és "un petit monstre que tenim a les mans i que no sabem cap on anirà", segons Toni Oró, portaveu de TRAM, l'associació que crearen l'any passat uns quants músics i que ha organitzat el festival, enguany.

Però el Tradicionàrius no és un castell d'aire. El caire insòlit, l'elaboració assemblària i autònoma dels programes i un col·lectiu de músics sense afany de protagonisme així ho confirmen. Potser per això Fornés no dubta ni un instant a adjudicar el triomf "a qui ha suat la samarreta".

La feina ben feta... té els seus premis: per un costat, l'expansió dels cicles de música popular arreu de Catalunya —la Trobada de Música Popular del Pallars, la progra-

Tota la música tradicional es dona cita a Tradicionàrius.

JORDI MOREIRA

mació d'estiu a Girona i al Vendrell, la Trobada de Música Tradicional a Valls, el Festival Internacional de Música Tradicional i Popular de Vilanova i la Geltrú—; per l'altre, la Menció especial dels Premis Nacionals de Música 1990 atorgats per la Generalitat i el premi de la Crítica Altaveu '90 de l'Ajuntament de Sant Boi.

No podem oblidar, però, dues de les claus d'aquest èxit impensable ara fa quatre

anys: el Centre cívic l'Artesà i el barri de Gràcia.

Ferran Agelet, actual director del Centre cívic l'Artesà, reconeix que Gràcia és "molt particular, té una personalitat pròpia molt forta i una tradició associativa molt important i, a més, està al bell mig de la ciutat".

Així, mentre al barri hi romanen encara algunes característiques de l'antiga vila, permet també la projecció ciutadana d'allò que s'hi cou.

"Aquí hi ha tradició de fer coses, la gent no sols hi ve al Tradicionàrius", assegura Casals.

Però si el barri pesa, l'Artesà també. Agelet ho entén així: "El paper que han de fer els centres cívics és el de locomotores culturals dels bar-ris

trobes un espai més ampli a Gràcia s'eliminarien moltes possibles discussions", assegura el músic de Primera Nota. Per a Fornés aquesta és la història del "vol i dol" i considera que s'està encara en "un moment molt tendre; per tant, qualsevol pas s'ha de

en parlen més, quan vas amb el cotxe i poses la ràdio te n'adones que ets a Catalunya, i no a Califòrnia, com sembla molt sovint. Per tant, el balanç és fantàstic, no podria ser millor".

Casals es mostra satisfet perquè "parlem de molta

els seus orígens en una sèrie de factors externs i interns a la mateixa música tradicional, s'enfronta ara a la típica crisi positiva, provocada pel creixement. Això deu voler dir alguna cosa així com major capacitat organitzativa, més recursos i més grups dispo-

El que va començar com un experiment d'amics ha esdevingut un gran èxit de públic. JORDI MORERA

i quan diem que el Tradicionàrius podria funcionar sol, que ha de volar, és perquè l'Ajuntament no ha de ser sempre el padrí de tot, sinó un trampolí".

D'altra banda, Fàbregas creu que hi ha un procés de creixement horitzontal, en el sentit d'escampar-ho. ¿Cap a on? La idea d'un nou espai desperta certes reticències. Tothom hi ha pensat, però és un tema "fumut". Ningú vol abandonar el barri. "Si es

fer amb peus de plom".

CONTRA CORRENT

La quarta edició s'acaba aquesta setmana i tot deu n'està content. El balanç és positiu. Fornés inclús s'atreveix a parlar d'"abans i després del Tradicionàrius; ara aquesta música té un lloc a les festes i a altres festivals d'aquest tipus; a més, a la ràdio se sent més música tradicional i les revistes i els diaris

L'Artesà no és Modern Valley

21:30 h. El cafè vuitcentista de l'Artesà s'omple, a poc a poc, d'una fauna heterogènia. Kumbàs, *neohippies*, pacifistes, feministes, *progres*, àvies i avis, es preperen per al concert.

22 h. Més o menys. El sac de gemecs, l'arpa, el violí, la flauta travessera, el llaüt, el contrabaix, l'acordió... Són els protagonistes. Aplaudiments.

Hora 0. Les cadires desapareixen. Comença el concert-ball. Entre una polca i un vals, una ecologista signa per "viure sense nuclears". I entre Woll-Damm i Woll-Damm, descobreixes Rosa Zaragoza en compact-disc. ¿Qui ho hauria dit? Ara una mazurca, ara una pericona, un pas-doble, petó a la galta i... ¡canvi de parella!. Nois amb nois, noies amb noies. ¡Tan se val!

L'Artesà és un magma que escapa a l'eclipsi de la civilització urbano-industrial. Men-

tre algun *yuppie* palpa el límit a bord d'un BMW... Canvi de parella!

Diverses generacions de la contracultura es donen cita a l'Artesà de Gràcia cada divendres. A pocs carrers de la Diagonal i els seus afluent de modernitat nocturna, portadors d'un missatge petrificat que converteix el planeta en un artefacte susceptible de ser destruït idiotament, hi troben aquest intent desesperat de supervivència disfressat de nostàlgia.

No molt lluny de la Vall de la Insustancialitat, una tribu es deshinibeix de les seves quimeres quotidianes en un gran acte de neoprimitivisme.

I arriba el tango. Res millor per celebrar que Barcelona està a punt de rebre l'impacte d'un míssil amb cap olímpic.

2h. ¡ escaig. Tothom desperta. És dissabte.

J. M.

gent, però també d'una música que va, potser, contra corrent d'allò que sona a la ràdio. A la gent li costa una mica i es pot sorprendre encara de sentir una viola de roda, una gralla o un acordió diatònic, però de mica en mica es va eixamplant aquest públic, que d'altra banda és heterogènia i això és positiu".

El Tradicionàrius, que compta actualment amb un pressupost de prop de catorze milions i que com hem vist té

sats a militar en aquest carro de "bojos".

El dia 29 d'aquest mes, la Plaça de Rius i Taulet serà una festa de comiat. Però també de benvinguda. Tradicionàrius per primavera tampoc és un mal canvi. I, si no, la sang ja us ho dirà

Sense circuits comercials on expressar-se —aquí ningú subsisteix de la pràctica—, el Tradicionàrius va a més.

Salut i alegria... ¡per molts anys!
Joan Marí